

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto, ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za ceilo leto 8 K. za pol leta 4 K. za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposiane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 vin. brez priloge, s prilogo po 16 vinarjev.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Nasega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Opremaništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristoletna peti-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat. za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Kranjska hranilnica. — Liberalci in klerikalci. — Politične vesti. — Iz slovenskih dežel. — Kranjsko: Zasedanje deželnega zbora. Razno. — Književnost. — Raznoterosti.

Podlistek: Begunci.

Kranjska hranilnica.

(Govoril poslanec dr. Oražen v dežel. zboru).

Sedaj pa preidem k drugemu faktorju, kateri podpira ta krivični sistem, in kateri je tudi kriv, da je gospodarsko stanje naše dežele tako slabo, in ta faktor je „Kranjska hranilnica“ ali „kranjska šparkasa.“

Da je temu tako, bodem dokazal in prepričan sem, da bi mi danes ne bili v težavnem položaju, da moramo najeti posojilo 10.000.000 za deželo, če bi ta hranilnica vestno izpolnjevala svoja pravila in porabljevala del čistega dobička tako, kakor ji predpisujejo njena pravila, namreč za dobrodelne in občekoristne namene lokalne (to je ljubljanske) in deželne, to je kranjske. Oglejmo si nekoliko bližje to „kranjsko šparkaso“. Kaj pa je ta hranilnica? To je čisto navadno društvo 65 članov, med katerimi ni ne enega Slovence; vsi člani so deloma Nemci, deloma pa nemčurji. In tem 65 zagrizenim nasprotnikom slovenskega naroda je zaupano še sedaj 51.000.000 K težko prisluženega denarja. Lahko trdim, da je od tega denarja $\frac{5}{6}$ slovenskega in le malenkost, $\frac{1}{6}$ nemškega ali italijanskega.

Po septemberskih dogodkih lanskega leta so Slovenci sicer nekoliko izpregledali, in začeli dvigati svoj težko prisluženi denar iz „Kranjske hranilnice“ in ga nalagati v drugih bolj varnih slovenskih zavodih. Ali če pomislim, da je vendar še do danes naloženega v tej nemški hranilnici okolo 42.000.000 slovenskega denarja, mi strah pretresa kosti, če le pomislim, kaka

Begunci.

Povest izza francoske vojske. Spisal Jos. Premk.

(Dalje.)

„No, le bliže, Janez!“ mu je dejal eden, videč, da Janez nekako postrani opazuje Matjaža. „Kaj pa ga gledaš ko mačka miško. Le pustita za sedaj svoje neumnosti in roke si podajta, ko imata oba eno in isto pot!“

Tedaj se je Matjaž obrnil in grdo pogledal čez mizo.

„Kaj pa blebetaš“, je dejal, „ko tebe stvar nič ne briga!“ Potem pa se je obrnil proti Janezu. „Ti Janez, kaj pa se ti je zbledlo, da se potikaš tod okoli?“

Janez je nekaj časa molčal, potem pa je odgovoril:

„Prav isto kakor tebi!“

„No,“ se je prisilno nasmehnil Matjaž — „da ima moj oče toliko tisočakov kakor tvoj, bi me gotovo danes ne bilo tukaj! Ampak blede se ti, Janez! Kaj res misliš dobiti Marjanico?“

Janeza je polila rdečica in rad bi bil povedal par krepkih Matjažu, a bal se je, ker je videl, da je sam, a Zabrzhanov sedem.

„To je moja stvar,“ je dejal naposled in sedel k peči.

strašanska nesreča bi bila za uboge Slovence, ako izgube to ogromno svoto denarja. In kot poslanec se smatram pbklicanim, da opozarjam ljudstvo na eventualno mu preteče nevarnosti.

Pri vsakem denarnem zavodu, kateremu zaupa ljudstvo svoj denar, se mora vendar najprvo vprašati, kdo mu jamči za ta denar, kdo mu je porok, da ga bode tudi lahko nazaj dobil, kadar bo hotel.

Varnost hranilnih vlog.

In pri vsaki slovenski hranilnici ali pa posojilnici se lahko reče, da je denar popolnoma varno naložen, ker vse te jamčijo za varnost vlog s svojim rezervnim zakladom, vrhutega pa še s kakim drugim jamstvom zadružnim faktorjem, kakor z davčjo močjo občine, z vplačanimi deleži, z vsem premoženjem svojih članov itd.

Sedaj se pa moramo vprašati, kdo pa jamči za varnost slovenskega denarja pri „Kranjski hranilnici“ v Knafovih ulicah? Ali morda teh 65 članov, kateri so vsi zagrizeni nasprotniki ravno tistih ljudi, kateri imajo denar pri njih naložen? Ne, ti ne jamčijo, ti le upravljajo denar, in sicer slabo upravljajo, kakor bodem pozneje dokazal. Ako bi tedaj slovenski vlagatelji izgubili vseh svojih 42.000.000, katere še zaupajo „Kranjski hranilnici“, in bi potem prišli k enemu teh gospodov in zahtevali od njega denar nazaj, bi jih ta popolnoma lahko in upravičeno vrgel skozi vrata ven in jim rekel, da se jim prav godi, zakaj so bili pa tako neumni, da so zaupali „Kranjski hranilnici“. Sedaj člani upravne sveta ne jamčijo za varnost.

Ali jamči kranjska dežela za varnost vlog, ker se imenuje ta hranilnica „Kranjska hranilnica“? Ne, in stokrat ne, zapomnite si ljudje božji, da kranjska dežela ne jamči pri

„Pa si res zelo ošaben“, je dejal Matjaž in srknil iz čaše, v kateri mu je ponudil Dolinar žganja. „Ampak to ni tako lahko izvršljivo kot je izgovorjeno, Janez! Marjanice ti ne boš nikdar imel!“

„Misliš,“ je dejal Janez nekako porogljivo in videlo se mu je, da težko premaguje svojo jezo.

„Ne samo mislim, ampak zagotovo lahko rečem! Kaj misliš, da se ljubi Marjanici tvojih tisočakov, ki pa bi jih itak ne dobil; tudi ako bi njo, kar pa se ne bo zgodilo. Le pusti v miru naša dekleta in izberi si jo v Zadolu ali pa koder hočeš, sicer znaš nekoč odnesti iz naše vasi krvavo glavo in pretresene možgane!“

„No, no, le tiho!“ ju je začel miriti stari Dolinar videč, da se je Matjaž v resnici razljutil. „Kaj se bosta prepirala radi dekleta! Tisti naj jo ima, ki ga ima tudi ona rada, drugi pa naj si jo izbere kje drugje. E, zaradi enega dekleta se pa res ne smeta pobiti!“

„Kdo pa se pobija?“ ga je popraševal Matjaž. „Ampak temu le svetujem, naj tako ravna, da bo za njega prav in za druge. Kaj se mu je treba sedaj potikati tod okoli, ko bi lahko doma sedel in z veseljem gledal, kako nas gonijo beriči, a se njega niti ne dotaknejo.“

„Kranjski hranilnici“ za vaše vloge, da je ime „Kranjska“ le neopravičen pridevek te hranilnice, in da bode treba premišljevatı resno o tem, da se odvzame tej hranilnici ime „Kranjska“, in se s tem ljudi pouči, da ne jamči dežela za denar, naložen v „Kranjski hranilnici.“

Za varnost denarja v „Kranjski hranilnici“ jamči tedaj le edino tako imenovani rezervni fond, ki je znašal leta 1907 — 8.643.095 kron. Je pa li to zadostno jamstvo? Vsakdo mi mora pritrditi, da ne. Ako jaz posodim enemu, kateri ima premoženja okolo 8.000.000 K, celih 51.000.000 kron, tedaj vendar ne morem reči, da sem naložil svoj denar varno.

In ta rezervni zaklad, kateri edini jamči za varnost vlog, bi moral vendar vsako leto se množiti. Toda računski zaključki „Kranjske hranilnice“ nam izkazujejo, da se je rezervni zaklad v letu 1907 zmanjšal za okroglih 600.000 K vsled različnih kurznihi izgub in slabega gospodarstva v hranilnici. Da se je ta rezervni zaklad tudi v letu 1908 zmanjšal, in gotovo za veliko večjo svoto, kakor pa v letu 1907, je čisto gotovo, in jaz se že naprej bojim, kako velika mora biti ta izguba.

V slučaju vojne se pa tudi država lahko polasti tega rezervnega zaklada. Če država v vojni zmaga, potem je dobro, če pa izgubi vojno, potem pa joj!

Rezervni zaklad.

Toda še nekaj je pri tej hranilnici prav nevarnega, da niti ta rezervni zaklad ni tako naložen varno, kakor predpisujejo paragrafi. In tega je kriva kranjska vlada, katera se za to nič ne briga, ker o celi stvari nič ne razume.

K § 12. hranilničnega regulativa je odredilo ministrstvo notranjih zadev z razpisom z dne 19. majnika 1892 št. 1133 sledeče:

Veš, Janez, ko bi bil jaz na tvojem mestu in nosil tvojo glavo, si jo takoj odrežem!“

Fantje so se zasmeli, a Janez je ostal tih in je le včasih ošvrknil Matjaža z jeznim pogledom.

„No, ali mogoče ni res?“ je nadaljeval Matjaž. „Za punico lazi na vse kriplje in načine, ko vidi, da ga ne mara. Potem se pa skriva okoli pred beriči kakor volk, ko oče kar žalosti za njim cvili. Pa recite, da je to pametno. Oče ga bo odkupil, on pa bega okoli kakor obseden!“

„Kdo pravi, da me bo odkupil?“ je jezno izpregovoril Janez.

„I kdo pravi? Vsi in tvoj oče sam,“ mu je začel razjasnevati eden izmed fantov. „A ti si kakor plašen zajec, ki že odbeži, ako človek le malo potepta. Kaj res misliš, da te je oče hotel utakniti med vojake? Beži no! Hotel je le, da pustiš Marjanico, ki ne bo dosti imela ali pa nič. Vidiš, tako je! In sedaj oče skrbi za teboj, ker se boji, da bi ne napravil še kake večje neumnosti. Domu pojdi, pa je najbolje!“

„Ako bi vedel, da je to res,“ je dejal premišljeno Janez in zrl predse, kot da premišluje, ali bi res šel ali ne.

„Deželni komisarji morajo vztrajati pri zahtevi, da se hranilniški rezervni zakladi, kakor to odgovarja njihovem namenu — izvzemši nakup realitet za lastno poslovanje — ne naložajo hipotekarno, ampak v mobilnih vrednotah, ki se v slučaju potrebe lahko realizujejo.“

Ali je slavni c. kr. vladi za Kranjsko znano to navodilo ministerstva? Jaz mislim, da ne, ker drugače bi bil rezervni zaklad kranjske hranilnice bolje naložen v vrednostnih papirjih, kakor to predpisuje hranilnični regulativ, pa še ti papirji niso prav sigurni, razun papirjev dolenskih železnic.

3.000.000 rezervnega zaklada — torej skoro polovico, so pa naloženi protipostavno v hipotekah, katere so jako problematične vrednosti, in katere se ne obrestujejo po 4% in na ta način zmanjšujejo rezervni zaklad.

Evo vam vzgledov. Del rezervnega zaklada naložen je v hišah v Ljubljani, in sicer 1. v hiši na Sv. Jakoba trgu št. 2 204.339 kron, čistega dohodka pa ima ta hiša 3929 K, tedaj se obrestuje ta kapital še manj kot po 2%; 2. v hiši na Erjavčevi šesti št. 1 70.533 K, čistega dohodka pa ima ta hiša 1468 K, tedaj obrestuje to kapital po 2%.

Ravno tako je naložen del rezervnega zaklada na Dunaju, in sicer 1. v hiši Haydenhof 1.112.000 K, čistega dohodka pa ima ta hiša 31.161 K, tedaj se ta kapital ne obrestuje niti po 3%; v hiši Kirchengasse št. 24 404.727 K, čistega dohodka je 14.956 K, tedaj se tudi ne obrestuje po 4%.

Tudi v Trstu ima rezervni zaklad svoje hiše, in sicer ima 1. naloženega na onih poslopih 471.568 K, čistega dohodka je 22.913 K, tedaj edino ta denar se obrestuje po 5%; 2. na Noghera hiši je naloženega 164.000 K, čistega dohodka je 2000 kron, tedaj se obrestuje ta denar po 1½%.

Kurzna izguba.

To je tedaj tisti tako „varno naloženi“ del rezervnega zaklada, kateri je vse poprej nego pa varno naložen, ker so vse te hiše že stare in se mora skoro polovico dohodkov porabiti za popraviljanje. Ako se mogoče gospodje pri „Kranjski hranilnici“ tolažijo s tem, da bodo velikansko kurzno izgubo, katero so imeli pri različnih papirjih, poravnali s tem, da se bodo kurzi zopet dvignili, jim žalibože ne morem pritrditi, ampak opozorim jih, da bode v računskem zaključku za leto 1908. kurzna izguba še večja kakor pa v letu 1907.

Omenim na kratko le januarske prioritete obligacije južne železnice. Hranilnica ima teh obligacij v nominalni vrednosti 3.035.520 K, ki so pa imele koncem leta kurz po 297 kron 20 vin., tedaj figurirajo v računskem zaključku le z vsoto 1.879.492 K.

V letu 1908. pa je izkazoval kurzni list dunajske borze z dne 30. septembra vrednost obligacij le 257 K 51 vin.

„No, vidiš,“ ga je začel nagovarjati še Dolinar sam — „saj sem vedel, da je tako. Edinca tak bogatin kot je tvoj oče gotovo ne bo silil med vojake in posebno sedaj, ko pravijo da so na vseh krajih vojske. Kar domu pojdi, pa je najbolje. Kaj boš tu pri meni, ko ti še poštenega kruha ne morem dati, a doma imaš vsega dovolj, da se lahko še name s čim malim spomniš, ker si nočil pri meni, he, he!“

Janez ni odgovoril ničesar, a vsekakor ga je vest, da oče skrbi po njem in da ni mislil resno z njim med vojake, razveselila, ker nič več ni kazal tako čemernega obraza.

„Torej mislite, da bi šel?“ je naposled poprašal Dolinarja.

„I kaj pa drugega! Kaj pa hočeš tukaj, ko ti ni potreba in si doma prav tako na varnem.“

„Pa v Zadolu ostani in nikar se ne klati po naši vasi!“ mu je še pikro svetoval Matjaž in se obrnil proti fantom.

„To je pa moja stvar!“ mu je odvrnil Janez in ga srdito pogledal.

„Tvoja?“ ga je poprašal Matjaž z glasom, ki pa je bil bolj kričeč kakor tih. „Fant, povem ti, da brzdaj jezik, sicer bodeš imel z menoj opraviti!“

Kurz se tedaj, gospoda moja, ni dvignil, ampak padel pri eni obligaciji za 22 kron, in to bo znašalo zopet na stotisoče izgube.

Vse te podatke sem povzel iz računskega zaključka „Kranjske hranilnice“ same, in upam, da sem visoko zbornico prepričal, da rezervni zaklad, to edino jamstvo za vloge, ni varno naložen, in da vsled tega tudi vloge same niso nič varne! (Tako je!)

Vladno nadzorstvo.

V tem mišljenju me tudi ne omaje izjava, katero je izdala visoka c. kr. kranjska vlada z dne 7. oktobra 1908 in v kateri trdi njen „landesfürstlicher Kommissär“ gospod Gozani, da je pregledal knjige in našel vse v redu, da tedaj ni nobene nevarnosti.

Za božjo voljo, ali se more tak zavod kot je „Kranjska hranilnica“ revidirati v enem dnevu, in to še od nestrokovnjaka, kakršen je ravno g. Gozani, ko bi vendar strokovnjak imel mnogo posla, najmanj cel mesec. G. Gozani ni strokovnjak, in vrhu tega je dobil še od hranilnice 600 kron honorarja, katerega po mojem mnenju ne bi smel vzeti. Ta honorar gotovo ne povzdiguje verodostojnosti plačanega vladnega nadzornika. Pri takem nadzorstvu ni gotovo nobenega reda, in tega pri „Kranjski hranilnici“ ni.

Za nemške nacionalne namene.

Gospodom pri „Kranjski hranilnici“ niso dosti mar pravila, ampak glavna skrb jim je, da podpirajo protislovenski sistem v naši deželi. Evo vam dokaza.

V smislu pravil „Kranjske hranilnice“ sme ona dajati od svojega dobička le za obče koristi in dobrodelne namene mesta ljubljanskega, oziroma kranjske dežele.

„Kranjska hranilnica“ tudi ne zamudi ob vsaki priliki povdarjati svoje darežljivosti v obče koristne namene. Toda kako so ti obče koristni nameni? Tu nekoliko vzgledov.

V Ljubljani obstojita dve glasbeni društvi, nemško filharmonično društvo in slovenska „Glasbena Matica“. — Obe ti društvi sta kulturna faktorja, upravičena, da ju podpira mesto, dežela in država.

Tudi „Kranjska hranilnica“ se šteje med njene podpornike. Toda kako postopa pri razdelitvi podpor?

Redna letna podpora filharmon. društva znaša 3500 kron, podpora „Glasbeni Matici“ pa 400 K. Ko je nemško društvo praznovalo svoj jubilej, mu je darovala 50.000 kron in penzijskemu fondu tega društva istotako 50.000 K. Za zgradbo društvenega doma dobilo je pa 155.000 kron. Nadalje pokriva primankljaj pri komorni glasbi v znesku letnih 1000 K. „Glasbena Matica“ pa ni sprejela niti vinarja kake izredne podpore, niti vinarja za zgradbo svojega društvenega doma.

„In kaj potem?“ je porogljivo prašal Janez, ker na vsak način bi si bil rad ohladil jezo nad Matjažem.

„Kaj potem!“ je zakričal Matjaž in planil k Janezu tako hitro, da ga ni mogel nobeden zadržati. In še predno se je Janez dobro zavedel, da je v Matjaževih rokah, je že telebnil čez prag v vežo, od koder se je čulo, da je padel s celim telesom.

„Matjaž, to ti povrnem!“ je bolj zavzdihnil kakor zapretil iz veže in potem se je čulo, kako so se za njim zaprla večna vrata.

Zunaj se je že precej zdanilo in fantje so videli, kako je zivil po stezi, po kateri so prišli sami pred kratkim časom iz Zadola.

„Matjaž, reci kar hočeš, ampak tega nisi pametno napravil!“ ga je opomnil eden izmed tovarišev, a Matjaž mu ni odgovoril in je hodil dalje po izbi gorindol.

„Še izdal nas bo!“ je dejal drugi in tedaj se je Matjaž ustavil.

„Pojdite, plašljivci!“ je dejal in zamahnil z roko. „To je zaslužil že davno, samo premalo sem mu dal!“

Nato je legel za peč in tudi drugi so polegali vsenaokrog trudni in izmučeni, medtem

Ako seštejemo te podpore za čas desetih let, dobimo, da je podarila „Kranjska hranilnica“ nemškemu filharmoničnemu društvu v tem času 300.000 K, „Glasbeni Matici“ pa le 4000 K. Tako ravna „Kranjska hranilnica“ z dobičkom slovenskih vlog! Že ta slučaj kaže, da podpore te hranilnice nimajo značaja obče koristi in dobrodelnosti, ampak zasledujejo le političen, nemško-nacionalni namen.

To bom dokazal tudi s sledečimi slučajji. Podporno društvo nemških visokošolcev iz Kranjske je prejelo leta 1907 — 2000 K; podporno društvo slovenskih visokošolcev pa — nič. Krajevna ženska šulferajnska skupina je dobila za božičnico 500 K; ženska podružnica sv. Cirila in Metoda pa — nič. Nemški „Turnverein“ 1000 K, slovenski „Sokol“ — nič.

Kaki so uradniki?

Ali pa ima mogoče ta hranilnica nastavljenе slovenske uradnike? Ne, ampak same zagrizene nemškutarje, kateri so mastno plačani, ne zato, ker morajo mnogo delati, ampak zato, da blatijo po časopisih slovenski narod, tisti narod, od katerega žive. (Škandal! Sramota!)

Kako dele čisti dobiček.

Kar je dala „Kranjska hranilnica“ mogoče kje za kako hiralnico ali bolnišnico, naj se s tem ne hvali preveč, saj to je vendar njena prokleta dolžnost, (Tako je!), da dá vsaj nekaj za dobrodelne namene. Sicer bodem pa tem gospodom nekoliko osvežil spomin glede njihove dobrodelnosti. Hranilnica je dajala poprej za ljubljanske reveže vsoto 6000 kron, in od te vsote je pa odtrgala 700 kron, da jih je dala tedanji nepotrebnim protestantski šoli. Leta 1894 je pa zopet odzrla revežem 300 K in jih darovala — čujte — svojemu direktorju, (Čujte!) kateri je imel itak lepo plačo. To je škandal in umazanost prve vrste, katere so zmožni le pri „Kranjski hranilnici“. (Škandal! Nezaslišan škandal!) In o potresu, tedaj ko je bila Ljubljana skoraj razrušena in se je vsakemu tujcu v srce smilila, kaj je pa tedaj storila ta nemška hranilnica za Ljubljano? Ali je mogoče dala kako milijonsko brezobrestno posojilo, ali je pomagala zidati Slovincem hiše? Ne, nič od vsega tega, dasiravno je ravno tedaj pričakoval ves svet od hranilnice, da stori kaj izrednega. Res, storila je nekaj izrednega, dala je ubogim Ljubljančanom nekoliko brezplačnih kosil, mrzle juhe in starega kruha za umazani znesek 7590 K 12 vin. (Sramota!)

Seveda če bi se dalo tedaj kaj podpore ubogim Ljubljančanom, kje bi se pa potem dobil denar za nemško-nacionalne namene?

In ako bi dajala ta hranilnica od svojega dobička res za občne koristne namene dežele kranjske, potem ne bi bilo finančno stanje dežele tako žalostno!

ko jih je pozdravljala skozi okence svitla jutranja zora.

V.

Drugi dan na večer je imela županja Brinškova toliko posla v kuhinji kakor na Božič ali kak večji praznik. Cvrlo se je in kuhalo, da se je dim kar v oblakih valil pod zakajenimi stropom in ji Marjanica kar ni mogla sproti donášati potrebnih stvari. Včasih je pogledal notri celo Brinšek sam, ki je bil videti sila dobre volje in priganjal ženo, naj se bolj hitro zavrti, vmes pa naročal Marjanici to in ono. Zdaj je morala steči po žganje, zdaj po vino, ker Brinšek je imel, kakor se je izražal proti ženi tisti večer, „važne“ goste.

Ob dolgi mizi v izbi so sedeli Janez iz Zadola, njegov oče Koblar, župan v Zadolu in znan bogatin in potem še vsi štirje beriči, ki so se popoldne vrnili brez vsakega plena.

Najbolj veselega obraza je bil videti Janez in imel je toliko povedati, da skoro ni mogel nikdo drugi do besede in to tem bolj takrat, kadar je vstopila Marjanica.

„Še malo potrpljenja, ljudje božji,“ je dejal Brinšek, ko se je vrnil že tretjič iz kuhinje.

Nadaljna darila v nemško-nacionalne namene.

Za nemško gledališče je spravila hranilnica čez 600.000 kron skupaj, vrhu tega dobiva nemško gledališko društvo še posebej podpore 3000 K, slovensko „Dramatično društvo“ pa — nič! Nemško pevsko društvo 450 kron, slovenska pevška društva — nič! Nemško planinsko društvo 2000 kron in izvanredne podpore 1400 kron, „Slovensko planinsko društvo“ in „Deželna zveza za pospeševanje tujškega prometa“ zopet — nič! Nadalje vzdržuje „Kranjska hranilnica“ s slovenskim denarjem tukajšnjo šulferajnsko šolo, razne šulferajnske vrtee po Kranjskem in Štajerskem.

Da, hranilnica, katera se redi od slovenskega denarja, izda na leto nad stotisoč kron v strogo nemške namene.

Kako daje kredit.

„Kranjska hranilnica“ je leta 1907. dala 967.000 K kredita na hipoteke, na menice pa v istem letu 676.000 K. Slovencem se je dalo 167.000 K hipotekarnega, 176.000 K pa meničnega kredita. Nemci so torej dobili 800.000 K hipotekarnega in 500.000 K meničnega kredita.

Maščevanje hranilnice.

„Kranjska hranilnica“ se je začela maščevati, in sicer s tem, da odpoveduje hipoteke. Ali to še ni dovolj. Hranilnica ne odpoveduje posojil sama, temveč jih odpoveduje sodnijskim potom po svojem odvetniku dr. Egerju, ter dela tako popolnoma nepotrebne stroške strankam v vsakokratnem znesku 50—100 kron. Odgovor na tako postopanje je lahek.

Liberalci in klerikalci.

Od septembra sem smo se lepo gladili pod podbradkom, zdaj se pa za izpremembo zopet gremo liberalce in klerikalce. No, predpust je, zato smo zopet spravili na dan bavbav, s katerim strašimo narodnjake in katoličane, kakor se preprosto ljudstvo nazivlje, kadar se hoče politično ločiti.

Pa ni tako hudo in mnenja smo, da se ostudni osebni boj pri naših kranjskih dnevnikih ne bo nikoli več v tako grdi obliki ponovil.

Predno pridemo do vzroka, zakaj se je spet začel politični boj v naših dnevnikih, se nam zdi potrebno, dotakniti se nazivanja liberalce in klerikalce, katerih se naši listi poslužujejo.

Liberalci se ne branijo, če se jih nazivlje tako, le nekateri navdušeni pristaši napredne stranke tudi odločno odklanjajo ime liberalce, češ, jaz sem narodnjak. Po Ljubljani in tudi po deželi se večkrat sliši, zlasti pri agitaciji: ta je dober narodnjak, kar se toliko reče kakor zvest pristaš narodnonapredne stranke. Vobče

„Tako je vse gotovo! Saj veste, moja stara ni vajena pri večerji drugih ljudi kakor mene in zato se tako bolj počasi obrača. Tačas pa se mi pomenimo, kako da bomo lezli tja do Dolinarja, ko je še po dnevi težko najti tisto skrito kolibo!“

Beriči so se nasmehnili, ker nasmihali so se venomer, ali je bilo treba ali ne, očitno jih je še razgrela vino.

„I kako pojdemo!“ je zopet pričel Janez — „po nogah, saj slepi pa menda tudi nismo, da bi zašli. Jaz pojdem naprej, ker mi je pot gotovo najbolj znana, vi pa za menoj. No, da, tako. Ali pojedete tudi vi, oče?“

Janezov oče ga je pogledal debelo, kot da ga ne razume, nato pa je odkimal.

„Čemu pa bi hodil še jaz? Še nikdar nisem bil pri Dolinarju, pa da bi lezel ravno danes, ko gotovo ne bo najprijetneje, ako se dobro spoprimate. Le pazi, ti fant, da jo zdrav odneseš! Kaj mislite, da se bodo udali kar tako! Šest jih je, to se pravi sedem, kaj ne, no in nas tudi samo šest, le pazite, da nas ne napodijo!“

„O, zato se ne bojte oče!“ je dejal ponosno eden izmed beričev. „Bi jih moralo biti pa že lepo število, da bi jih mi popustili, kadar jih

pa izobraženi radi slišijo, če se jih zmerja z liberalci, vsaj znači pomen liberalen neko lepo lastnost, katere se gotovo nihče ne brani. Liberalen znači radodaren, v še ožjem pomenu pa človeka, ki pusti prostost mišljenja in ravnanja vsakemu in nikomur v ničemer ne krati prostosti. Torej se ta naslov prav lahko akceptira, ker znači nekaj lepega. O gospodarskem in političnem liberalizmu nekaterih propadlih strank, zlasti liberalne nemške stranke, ki je nekdanj v Avstriji igrala prvo vlogo, a je žalostno izginila s površja, ne govorimo. Te stranke so le zlorabile lepi pomen liberalen.

Pri našem kmetskem ljudstvu ima pa nazivanje liberalen pomen brezversk. Do tega ga je privedla duhovščina na prižnici in v izpovednici, še bolj pa klerikalno časopisje, ki preplavlja sedaj deželo in ki je do zadnjega časa slikalo liberalce kakor najhujše brezverce. Ta pomen se je pri pobožnem kmetskem ljudstvu tako vkoreninil, da bo vedno ostal, zato je pa še vsaka liberalna stranka to nazivanje opustila in se zdaj izpremenila v napredno, ljudsko itd. Če vzamemo besedo liberalen v pravem pomenu, ne najdemo lepšega pristavka, ki bi mogel dičiti kako politično stranko.

Kaj pa klerikalni? Klerikalni pomeni onega, ki drži s kleriki, torej z duhovščino. Klerikalci je oni, ki se brezpogojno pokorava duhovščini v verskih in političnih stvareh, nad katerim ima duhovščina absolutno komando. Seveda se je verska stran tega pomena sčasoma izgubila in sedaj se rabi klerikalni le v političnem pomenu.

Seveda se dandanes klerikalci z vsemi štirimi branijo tega nazivanja in sicer prvič, ker ima beseda klerikalni res nekaj temnega, nejasnega in odijoznega na sebi. Izobražen človek se nehote spomni na inkvizicijo in tiste strašne dogodke, ki so v zvezi z njo. Naj se reče, kar se hoče, nihče, če je še tak pristaš duhovščine, ne sliši rad, če se mu reče klerikalci in vsak ima občutek, da se mu da s tem nekako nevidno klopoto. To so nam pravili najgorenejši pristaši duhovščine v političnem oziru, ko so se na vse kriplje branili, da nima duhovščina v političnem oziru nič moči čez nje.

Drugič se klerikalci branijo tega nazivanja, ker nočejo priznati, da ima res duhovščina prvo in zadnjo besedo pri njih. Zlasti naša klerikalna stranka, ki hoče biti edina napredna in liberalna, ravno radi tega noče biti klerikalna in zdaj je „Slovenec“ prinesel vest, da je nazivanje klerikalce psovka!

Tukaj je šel malo predaleč, kajti vsaka psovka je zaničljiva beseda in človek, ki se ga s kako psovko zmerja, zaničljiv človek. Iz tega se da sklepati, da so pristaši klerikov zaničljivi ljudje, ako se to označbo kot tako izreče za psovko. S tem pa „Slovenec“ svojo stranko v nič devlje in vem, da so duhovniki danes zelo jezni in zabavljajo na onega, ki je to napisal v „Slovencu“.

enkrat zasledimo. Že bolj trda nam je šla, kaj bo to! Teh sedmih vrabcev se jaz sam ne bojim!“

In pri tem se je možato potrkal na prsi, ker vino ga je zares precej ojunačilo.

In tako je Brinšek tudi hotel, zato ni pustil pred njimi prazne steklenice, ampak jo hitro nadomestil s polno.

„Po Matjažu je treba pasti najprej“, je dejal Janez in Brinšek mu je takoj globoko prikimal. „Da si bo fant zapomnil mene metati čez prag!“

„Pa kako je prišlo do tega?“ ga je poprašal oče in si mel oči.

Janez sedaj ni vedel, ali bi govoril resnico ali ne, ker vedel je, da oče nič kaj rad ne čuje o Marjanici in bi ga znalo morda spraviti ob dobro voljo, ako bi mu razlagal, da se je potegoval za njo in je bilo to povod Matjaževe jeze.

„I, beseda da besedo“, je dejal naposled in zrl na Brinška, ki je za gotovo pričakoval, da pove Janez resnico, že njemu na ljubo in sebi v korist, ker take lepe prilike gotovo ne bo imel več in vse bi se lahko po Brinškovem mnenju že kar tisti večer sklenilo. „In tako je prišel pogovor na Marjanico,“ je nadaljeval Janez

Toda niti naša niti kaka druga duhovniška stranka ne bo nazivanja klerikalni spravila s sveta. Ta beseda ima zgodovinsko zaslombo in je končno, ako njen pravi pomen pomislimo, tudi najbolj primerna beseda, s katero moremo označiti duhovniško stranko. Kot taka ni po našem mnenju nikaka psovka, ampak v političnem oziru edino upravičena in umestna označba stranke, v kateri gospoduje klerik. Priznamo pa, da ima beseda klerikalci precej grenak okus, kakor ima beseda liberalce prijeten pomen, toda končno se mora to požreti in stranka sama nikakor ni kriva, ako vzbuja to nazivanje neprijeten občutek. To je že vkoreninjeno iz davnih časov in dokler bo svet stal, bo tudi ta beseda ostala. Klerikalci nimajo prav nič povoda, biti razžaljeni, ako se jih tako nazivlje. Duhovniška stranka so in tega ne morejo oporekati.

Ako se torej politično označi strankarje z liberalci in klerikalci, ne igra vera pri tem nobene vloge. Najhujši liberalce je lahko najbolj religiozen človek, nasproti je pa lahko najhujši klerikalci največji brezverec, kar opažamo pri vseh klerikalnih strankah, tudi pri naši. Politika naj gre svojo pot, vero naj pa ima vsakdo v srcu in v duši, toda pravo krščansko vero, ki nima z našimi klerikalci nič opraviti.

Ostanimo torej le liberalci in klerikalci kakor doslej, nihče ne bo imel škode na tem!

Politične vesti.

Iz državnega zboru. V državnem zboru se že ves čas razpravljajo samo nujni predlogi in bo najbrž še precej časa trpelo, predno pride do rednega dela. Poslanec Grafenauer je interpeliral o postopanju celovškega okrajnega glavarja proti slovenskim strankam, poslanec Roblek radi rabe slovenskega jezika pri sodišču v Celju, Mariboru in Celovcu ter pri železniškem ravnateljstvu v Beljaku. V petkovi seji pride na vrsto nujni predlog poslanca Hribarja o ljubljanskih septemberskih dogodkih.

Jezikovni zakon se je že naznanil češkemu in nemškemu ministru rojaku, ki imata nalogo, da ta zakon razložita poslancem svoje narodnosti. Do tega hipa ne vemo, kakšno stališče so zavzeli eni ali drugi poslanci. Državnemu zboru se predloži ta zakon prihodnjo sredo.

Češka. Veliko prahu pri Nemeih je dvignila okolnost, da so češki poštni uradniki začeli uradovati češko. Odstopil je radi tega že podravnatelj poštnega ravnateljstva v Pragi Nemeč Svoboda in Nemci so izjavili, da bodo izvajali najstrožje konsekvence. Vlada je izdala zdaj odredbo, da se mora poslovati kakor 1. januarja 1907. S to odredbo niso zadovoljni ne Nemci, ki se sklicujejo na Claryjeve odredbe, ne Čehi, ker je s tem ustavljeno vsako prodiranje češkega jezika kot notranji uradni poštni jezik.

in še vedno gledal na Brinška, kot da ga prosi, naj mu pomaga iz te zadrege.

„Matjaž se je norčeval iz mene in lagal, da me ona zasmehuje, kar me je ujezilo, da sva se spopadla!“

„Pa kaj se vtikaš v njegove stvari,“ je zamrmral oče in gledal nemo predse.

„V kake njegove?“ je poprašal Janez in se obrnil proti očetu.

„I, no, radi tega dekleta, radi Marjanice. Pusti mu jo!“

Tedaj pa je Brinšek zamahnil z roko in skoro zakričal.

„Ne, oče! Marjanica se za Matjaža prav nič ne meni in tudi ako bi se, jaz ne pustim, da bi lazil za njo ta capin!“

„No prav,“ je prikimal Koblar — „a zato se ni potreba brigati mojemu sinu, bodeš že ti sam vse uredil, ali ne?“

Brinšek je skomignil z rameni, a Janezov pogled ga je spodbudil, da je pričel s sila prijaznim glasom.

„Res je tako! Prav imate, oče Koblar, ampak ako stvar nekoliko bližje pogledamo, pa je to drugače. Saj vam vendar ni neznano, da gleda Janez za Marjanico!“

Nemški šovinizem. Nemški industriji in veleposestniki v vzhodni Nemčiji so sklenili vsled protinemških dogodkov na Češkem odpušiti vse slovanske delavce iz Avstrije. Tudi kot poljedelski delavci se bodo odslej rabili le Ogri, Italijani in Srbi.

Dvekranski tolarji. Vlada je predložila državnemu zboru načrt zakona za kovanje dvekranskih tolarjev, mesto dosedanjih goldinarjev in za izdajo novih bankovcev po 10 kron.

V Bosni ni vse tako mirno kakor bi kdo mislil. Na tihem prihajajo različne vesti v javnost, katere pa vlada kolikor mogoče ublažuje. Pred kratkim sta bila dva vojaka mrtva na straži. Oficijelno se je reklo, da je eden drugega in potem še samega sebe ustrelil. V Dobroju so slavili Srbi praznik blagoslovljenja vode in pri tem je prišlo do konflikta med prebivalstvom in orožniki, da so morali še vojaštvo klicati na pomoč. Nevarnost vstaje sicer ni, ker je preveč vojaštva doli, toda miru ne bo toliko časa, da se Avstrija sporazume s Srbijo in Črno goro. V zapisnik glede sporazumljenja med Avstrijo in Turčijo se ni sprejel pogoj, da mora Avstrija dati Srbiji in Črni gori kompenzacije, kakor se je prvotno trdilo.

Bojkot avstrijskega blaga na Turškem bo ponehal in sicer se je to oficijelno naznanilo.

Dalmatinski Slovani. V Spljetu se je vršil sestanek županov in poslancev dalmatinske „Hrvatske stranke“. Shod je protestiral proti laškemu vseučilišču v Trstu, zahteval slovensko vseučilišče v Ljubljani ter priznanje izpitov na zagrebškem vseučilišču za tostransko državno polovico. Shod je zahteval priklopitev Bosne in Hercegovine Hrvatski in Dalmaciji. Skupščina stranke prava v Dalmaciji, ki se je vršila dne 10. t. m. v Šibeniku je sprejela predlog, ki zahteva, da se vsi slovanski poslanci Dalmacije, Hrvatske, Slavonije, Istre, Gorice, Trsta, Kranjske in južne Koroške z zastopniki Bosne in Hercegovine sestanejo na zborovanje, da še pred konferenco velesil zahtevajo združenja teh zemelj v eno celoto. To zborovanje naj bi se vršilo v Zagrebu, če bi ga vlada zabranila, pa izven Avstrije, morda v Švicah.

Trgovska in obrtniška zbornica za Bosno in Hercegovino se ustanovi v kratkem, ker je cesar dotični zakon že potrdil.

Srbski časnikarji v Bosni imajo res težavno stališče. „Srbska Riječ“ v Sarajevu je priobčila doslovno preveč članek iz „Pester Lloyd“ o intervjuu Lloydovega dopisnika s sekejskim šefom srbskega zunanjega ministristva. Vsled tega sta bila obsojena v težko ječo odgovorni urednik Jovanovič na sedem mesecev in glavni urednik Omčikus na eno leto. Oba sta morala takoj nastopiti zapor, kar je vzbudilo med srbskim prebivalstvom silno ogorčenost. V ogrskem državnem zboru je raditega interpeliral delegat Šurmin ministr. predsednika.

Zadnje besede je izpregovoril sila hitro, in takoj nato pazno pogledal Koblarja, kak utis so napravile na njega, a on je ostal popolnoma miren in se je komaj ozrl v Brinška.

„Seveda mi je znano,“ je dejal — „ampak tudi njemu je znano, da jaz s tem nisem zadovoljen. Zdi se mi, da je dovolj, ako sem rekel enkrat ali dvakrat, čemu treba vedno ponavljati. Kaj bi z njo?“

Brinšek je namrgodil lice v nezadovoljne gube, ampak to ni Koblarja kar nič motilo in mirno je nadaljeval:

„Nič mu ne branim, naj se ženi, saj ni več tako mlad in saj se tudi ima na kaj, da ga ne bo treba skrbeti, ako bo slaba letina ali pa enakega. Zato je pa tudi potreba, da si izbere dekle, ki ne bo brez vsega in ki bo prinesla k hiši samo svojo sitnost.“

„Oče, tako ne govorite!“ ga je bolj poprosil kakor pa opomnil Janez. „Marjanica je pridno dekle, da v Zadolu gotovo nimamo njej enake in o njeni sitnosti se tudi ne more govoriti — poznam jo!“

„Da, da!“ je pritrdil še Brinšek, ker mnogo mu je bilo na tem, da se nocoj o stvari odloči — „pridna je in marljiva, prav nič je ne morem

V avstrijskem državnem zboru bo interpeliral v tej zadevi poslanec Čelakowsky.

Run na občinsko hranilnico na Reki. Ker se je raznesla govorica, da je hranilnica vsled potresa v Siciliji izgubila mnogo denarja, traja že več dni run na hranilnico.

Rusija in Nemčija. Na neko razpravo nemškega generala Schlieffen v „Deutsche Revue“, v kateri se govori, da je Rusija pred nedavnim časom resnično doživela prebriske izkušnje z moderno vojno, nego da bi se dala zapeljati v novo vojno, je v „Echo de Paris“ odgovoril knez Kočubej. Povdarjal je, da je za vse one, ki so pozorno zasledovali ruskojaponsko vojno, jasno, da je Rusija pokazala izredno vojaško zmožnost. Po enotirni železnici se je skoro 900.000 mož prevozilo na daljavo 10000 km in ta armada se je čez eno leto vzdrževala na bojišču. Katera evropska država bi mogla to storiti? Na predvečer mirovnih pogajanj je imela Rusija še 450.000 mož v bojni vrsti. Danes sicer nihče na Ruskem noče vojne, ko bi pa po nesreči prišlo do spopada z Nemčijo, bi bila taka vojna na Ruskem popularna kakor še nikoli. Ves ruski narod bi z veseljem prijel za orožje proti tradicijalnemu sovražniku. Drzno je torej, če se smatra Rusijo a priori kot nenaklonjeno novi veliki vojni. Rusija je sicer za mir, toda ohromela ni in je predvsem odločena, da ne pusti prijateljskega in zveznega naroda (Srbov) na cedilu. Vsled aneksije se je strateški položaj Rusije zelo zboljšal, ker se ji v slučaju kakega konflikta z zahodom ni bati turške diverzije v Kavkazu.

Bolgarija in Turčija. Dočim se vrše med Turčijo in Avstrijo pogajanja, ki bodo najbrž prinesla dober zaključek, — ni dvoma, saj ponuja Avstrija 55 milijonov Turčiji — postaja razmerje med Bolgarsko in Turčijo čimdalje bolj napeto. Turčija zahteva tako veliko denarno odškodnino, da bi prišla Bolgarija na rob gospodarskega propada, zato sta pa obe državi mobilizirali del svoje vojske. Bolgarija je spravila dve diviziji v popolno vojno stanje ter jih dirigirala na mejo. Za odgovor je pa Turčija mobilizirala kar tri voje ter jih poslala na bolgarsko mejo. Zdaj se seveda še ne ve, kakšen bo izid, toda obe državi nista ravno v dobrih finančnih razmerah, da se z mobilizacijo strašita, kajti do vojne najbrž ne bo prišlo.

Vojaška obveznost v Turčiji, ki se je doslej tikala le mohamedancev, se raztegne na vse prebivalstvo in bodo že k letošnjim naborom poklicani vsi obvezniki brez razlike narodnosti in vere.

Aneksija Krete. Grška država hoče Kreta anektirati, toda Turčija se je uprla temu. Zdaj se poroča, da ostane Kreta še tako kakor poprej pod nadzorstvom varstvenih držav in pod gubernijem, ki je zdaj grški princ. Velesile niso privolile v aneksijo.

grajati, in poštena tudi. V tem oziru si že ne boš mogel izbrati boljše, a ker se tiče dote, pa saj veš, kako je —

„Kako?“ je hitro poprašal Koblar.

„I, dosti ne bo imela, saj je to dovolj, da sem jo tako dolgo redil in se mučil z njo!“

„No, ampak popolnoma brez nič gotovo ne bo, saj je vendar iz županove hiše,“ se je vmešal eden izmed beričev, ki se je hotel s tem prikupiti Brinšku. A mu ni niti odgovoril, ampak je kar preslišal njegove besede in še v naprej hvalil Koblarju Marjanico na vse načine, tako da je poslednji že skoro primoran, ako ni hotel razžaliti Brinška, nekoliko privolil.

„Dovolj sem se že jezil,“ je dejal Koblar — „pa kot vidim bom moral res privoliti. Sicer pa kot vesta, da ni stvar od mene odvisna, saj fant bi se vseeno lahko ženil in jaz bi mu tudi dal kar se spodobi, dasi bi morda delal proti moji volji, a z Marjanico je še drugo. Jaz sem čul, da ona na mojega sina prav nič ne misli, ampak sili za Drmalčevim!“

„No, no, zato bom pa že jaz poskrbel, da ji Matjaža izbijem iz glave, ako je res kaj med njima!“ je dejal Brinšek in natočil polne kupice.

Jz slovenskih dežel.

Shod za slovensko vseučilišče je priredilo dunajsko dijaštvo 28. t. m. Shoda so se udeležili tudi poslanci Hribar, Roblek, dr. Rybař in Alojzij Štrekelj. Shod je sprejel resolucijo, v kateri se protestira, da bi se italijansko vseučiliško vprašanje rešilo brez istočasne rešitve slovenskega vseučilišnega vprašanja. Na shodu sta govorila tudi poslanca Hribar in dr. Rybař.

Pogubna gospodarska politika ob meji. „Slov. gospodar“ pozivlja somišljenike, „naj mu poročajo one slovanske trgovce in obrtnike, ki smatrajo za svojo glavno nalogo, boriti se proti kmečki stranki in podpirati liberalno stranko in časopisje. Kdor ima kak liberalni list, je podpiratelj liberalne stranke, ravno tako, kdor podpira liberalne liste z inseriranjem.“ O tem strankarskem, zaničljivem in ničrednem boju klerikalne štajerske stranke ne izgubljam več besed, opozarjamo le še enkrat na tozadevni članek v 2. številki našega lista.

† **Dr. Janko Sernee,** odvetnik v Mariboru je dne 25. t. m. umrl v starosti 75 let. Bil je zelo delaven slovenski rodoljub in vzgojil jako narodno rodbino. Njegovo pisarno je prevzel sin dr. Vladimir Sernee.

Napisi državnih uradov na Štajerskem so v marsikaterih slovenskih krajih samonemški. Tako se poroča, da je v Ptujju izginil nemško-slovenski napis na davkarji, in je zdaj samonemški. Novo davčno poslopje v Celju nima nikakega napisa, ker dvojezičnega nočejo napraviti, proti samonemškemu bi pa Slovenci protestirali, kajti okolica celjska je vendar popolnoma slovenska.

Deželnozbornske volitve na Štajerskem. Volitve v štajerski deželni zbor se prično najbrž dne 10. maja in sicer se ne bodo vršile v vseh kurijah en in isti dan, temveč v vsaki kuriji na drug dan.

Graška nemoralnost. Še so v živem spominu svinjarije, ki so se dogajale pred leti v Gradcu in ki so kompromitirale jako ugledne osebe. Zdaj so zopet v neki graški kavarni odkrili protinravne orgije, ki so jih uganjali različni graški veljaki. Pravijo, da so v Adamovem kostumu plesali moški in ženske. Med moškimi je največ oženjenih, med njimi tudi neki dvorni svetnik. Nemška čednost!

Notar Hans Winkler, ki je doslej služboval v Rožeku, je prišel v Slovenjgradec. Bil je zagrizen Nемец in podpiratelj Südmarke, kar mu pa ni pomagalo, da so Slovenci dobili v občinskem odboru večino.

Denuncijantstvo med koroškimi učitelji. V zadnjem času morajo slovenski učitelji in učiteljice na Koroškem, katerih je itak prav malo, veliko trpeti, ako se količkaj zavedajo svoje narodnosti. Njih lastni tovariši Nemci jih denuncirajo pri višjih šolskih oblastvih in je že velikanski greh, ako učitelj zahteva, da ga slo-

A še predno je mogel povzdigniti čašo, ga je prijel Koblar za roko in mu namignil, naj sede.

„Vidiš,“ je pričel — „to pa zopet ni prav, Brinšek, kar si zdaj izpregovoril, da bi ji siloma odbil onega, ki ga ima punica rada in ji usilil drugega, do katerega ne čuti morda prav ničesar. Ne, Brinšek, to ni prav in greh imaš, ako storiš kaj takega. Jaz sem Janezu branil, ker sem vedel zakaj, dasi se je mnogo govorilo, da le radi tega, ker Marjanica ničesar nima. Gotovo, raje vidim, da kaj k hiši prinese, kot pa nič, saj to ne bo koristilo meni, ampak njima, ako se bolje udomita. Če pa bi prišlo na to, da bi videl, da se imata res rada in je edina sreča, da se združita za celo življenje, pa bi gotovo ne rekel ničesar. A jaz vem, da Marjanica ne bo zadovoljna s tem, kar sklepa vidva z Janezom in baš radi tega sem nocoj prišel, da je stvar enkrat na jasnem in bom vedel potem postopati.“

In še enkrat zatrdim, da ne dovolim, da bi se dekleta sililo v ta zakon, ker vem, da bi si s tem nakopal v hišo samo nesrečo in nezadovoljstvo!“

Ko je končal, si je globoko oddahnil, kot da je zelo težko povedal te besede, ki so na-

venski otroci slovensko pozdravijo. To je v očeh nemških listov zločin, ki se mora kaznovati, kakor so zadnjič zahtevali za neko učiteljico. Nemci dobro vedo, kje je treba začetni za probujanje slovenskega naroda na Koroškem. V šoli! Ko bi bilo na Koroškem v slovenskih krajih dovolj narodnih učiteljev, bi skoro zapel čuk umetnim nemčurkim večinam v slovenskih vaseh. Na mladino bi se moralo potom učiteljstva vplivati, potem bi šlo. Ker pa javnih učiteljev Slovencev ni, naj se pa gleda na ustanovitev zasebnih šol. Ciril-Methodova družba in slov. šolsko društvo imata dovolj polja, ako ga hočeta obdelati. Torej podpirajmo ti naši šolski družbi vsak po svoji moči, če drugače ne, da kupujemo blago, ki se prodaja v korist C. M. družbe. Vsak vinar prinese korist za narodno stvar!

Iz Beljaka. V občinskem svetu se je izrekla občinskemu odborniku Bacherju nezaupnica, ker je nepoštenim potom hotel dobiti naročilo za vpeljavo električne razsvetljave v Beljaku. Drugi občinski odbornik Stage je namreč vzel vse tozadavne akte v občinski pisarni ter jih Bacherju posodil, da je ta potem dotične akte in risbe kopiral za svojo ponudbo. Lepe razmere so v tem nemškonacijonalnem občinskem odboru!

Nemška protestantska šola v državni oskrbi. Vlada je baje sklenila, da prevzame nemško protestantsko šolo v Trstu v oskrbo države s tem, da za to leto podržavi več učiteljev, s prihodnjim šolskim letom ima pa ves zavod preiti v državno oskrbo. Zopet je tukaj očitna pristranost vlade, ako primerjamo, kako postopa vlada nasproti kulturnim zahtevam tisočev in tisočev slovenskega avtohtonega prebivalstva. Par priseljenih Nemcev dobi vse in še več nego potrebuje, zato je pa nemški živelj v Trstu že jako mogočno začel dvigati svojo glavo. Organizacijo imajo ti privandanci najboljše izmed drugih narodnosti, zato pa vsak dan dosežejo vspehe. Vlada jim gre itak na roko v vsakem oziru.

Goriški deželni odbor še vedno posluje, čeprav nezakonito, ker bi se moral po zadnjih volitvah voliti nov odbor. Zdaj se nam poroča, da pridno oddaja deželne službe Italijanom in le kako slabšo Slovincem, čemur se ni čuditi, saj gospodarijo v njem laški liberalci, v katerih objemu se dr. Gregorčič prav dobro počuti. Skrajni čas je, da vlada razpusti deželni zbor in razpiše nove volitve, potem se bo vsaj na eno ali drugo stran odločilo, kdo pride do moči in bi bil konec nezakonitemu poslovanju sedanjega deželnega odbora.

Narodna delavska organizacija se hoče ustanoviti tudi v Gorici, kar je zelo priporočati.

Današnji številki je priložilo upravnništvo nakaznice in prosimo, naj se nam blagovoli točno vposlati

naročnino!

pravile na Brinška tak utis, da je kar prebledel.

„Eh, deklina je neumna“, je dejal in pogledal Janeza, kaj on poreče k tem očetovim besedam, a Janez je molčal in skoro žalostno zrl predse.

„Sicer pa se o stvari še pomenimo ob drugi priliki“, je še pristavil Brinšek in odšel iz sobe.

Po večerji pa so se začeli odpravljati.

Marjanica med večerjo ves čas ni bilo v izbi, dasi jo je Brinškovka parkrat poklicala.

„Ne vem, kaj ji je danes,“ je dejala naposled. „Na vsem lepem se zajoka in kam odbeži.“

Brinšek se je nasmehnil škodoželjno, ker ga je jezilo, da ima stari Koblar take predsodke in premisleke, ki nikdar ne morejo združiti Janeza in Marjanico. Poleg tega je pa še Janez nekako utihnil in bilo mu je videti kot da bi se najraje odtegnil in ne šel k Dolinarju nad fante — begunce.

„Pojdimo!“ je dejal naposled videč, da so beriči že pripravljani in je držal že tudi on v desnici debelo gorjačo.

Kranjsko.

Zasedanje deželnega zbora.

Plenarne seje deželnega zbora so se vršile še 14., 15. in 16. januarja, potem je bil deželni zbor odgoden. Najprej se je sprejel predlog šolskega odseka glede izpremembe dežel. slov. zakona, ki zahteva dva zastopnika deželnega odbora več, da bodo potem štirje. Sprejele so se potem resolucije, ki zahtevajo odstranitev dež. šol. nadzornika Belarja in šolskega poročevalca viteza Kalteneggerja ter nameščenje šol. referenta, resolucija, da se utrakvizira ljubljanska realka in da se ustanovi slovensko vseučilišče v Ljubljani. Nemci so bili tudi za to, da se ustanovi vseučilišče v Ljubljani, samo brez pristavka slovensko. Protest proti postopanju nemških rektorjev na Dunaju in v Gradcu in proti ustanovitvi italijanske univerze v Trstu se sprejme samo s slovenskimi glasovi.

Sprejet je bil predlog o izpremembi lovskega zakona in sicer naj se sestavi zakonski načrt, da se zajec vzame iz varstva lovskega zakona, prepušča se pa občinam, da same za eno zakupno dobo vzamejo zajca v varstvo. Občinam se prepusti uprava lova. Dodatna resolucija, da bodi občina absolutni gospodar lova v obsegu občine in da se kazenski zakon v toliko izpremeni, da se divji lov ne smatra več kot tatvina ampak kot političen delikt, se sprejme.

Predlog ustavnega odseka, da se izpremeni občinski in občinski volilni red v tem zmislu, da se da tudi brezpravnim masam naroda, ki ne plačujejo direktnih davkov, volilna pravica, da se odpravijo virilisti in da se omeji volitev častnih občanov, se tudi sprejme soglasno.

Predlog, da se ustanovi deželna banka, ki naj ima poleg komunalnih, melioracijskih in železniških posojil v svojem delokrogu tudi druga bančna opravila, kakor eskont in lombard, se istotako soglasno sprejme.

Predlog o deželni zavarovalnici proti ognju in za govejo živino se je sprejel z glasovi poslancev S. L. S. in Nemcev, napredni poslanci niso bili zanj.

Dr. Trillerjev predlog, da se novozgrajene hiše v Ljubljani za pet let oproste deželnih doklad, je propadel, ker so deželne finance — slabe.

Pri debati o sprejemu deželnega proračunskega provizorija so stranke po svojih najboljših govornikih precizirale svoje stališče in izrekle svoje pritožbe.

Dr. Tavčar je v dolgem, ognjevitim in lepem govoru dal duška ogorčenju Slovencev o priliki septemskih dogodkov. Osvetlil je prav dobro dotične dogodke in pojasnil krivdo, ki zadene neprijubljene vojake nemškega pešpolka in njih lajtnanta Mayerja ter nam še enkrat prav živo z le njemu lastno govorniško umetnostjo predstavil tiste momente, ko je krvavela

Samo Janez je še vedno sedel za mizo, kot da misli ostati doma z očetom.

„No, Janez, kaj pa ti, ali ne greš?“ ga je opomnil Brinšek, a Janez je samo povzdignil oči, vstal pa ni.

„Sedaj pa res ne vem, ali bi šel ali ne“, je dejal bolj tiho. Nato pa je pridejal skoro skesano: „Vedeli bodo takoj, da sem jih jaz izdal!“

„Kaj si jih izdal!“ ga je hotel pomiriti Brinšek. „Po pravici si storil, kot zahteva postava, kar pojdi!“

Nato je vstal tudi Janez in se opravil.

Ko so šli skozi vežo, je zagledal Janez v kuhinji Marjanico in v hipu je bil pri njej.

„Marjanica, zakaj jokaš, ali si jezna?“

Marjanica ga je samo pogledala z dolgim, prosečim pogledom in nato se je obrnila v stran.

„Marjanica, kaj ti je, govori!“ jo je poprosil.

„Sram te bodi,“ je zaihtela, nakar je odhitel Janez za drugimi, a tako mu je bilo, da bi se najraje vrnil in poprosil celo vas za odpustanje...

(Konec prih.)

slovenska duša, poteptana in okrvavljena. Omenil je, da ležita med slovenskim in nemškim narodom na Kranjskem dva mrliča in boji se, da ta mrliča ležita tudi med Slovenci in dinastijo.

Poslanec dr. Vilfan je izrazil želje glede cestnih razmer v radovljiškem okraju ter priporočal za nekatere ceste, da se sprejmejo med deželne ceste. Priporočal je nakup blejskega gradu, kajti dokler ne postane jezero javna ali last dežele, toliko časa ni pričakovati pravega razvoja blejskega zdravilišča. Priporočal je ustanovitev kmetijske šole v svojem okraju ter potem ožigosal postopanje deželnega predsednika barona Schwarza. Razkril je tendenco germanizacije pri c. kr. gozdarskem uradu, pri šolstvu, kjer kraljuje vitez Kaltenegger, zlasti z ozirom na šulvereinsko šolo na Savi ter nadzorovanje obrtnega šolstva po zagrizenem renegatu Veselu. Razmere pri finančnem ravnanju, kjer dominira zli duh dvornega svetnika Klimenta finančni svetnik Avian, ki je glavni krivec neupravičenih preganjanj slovenskih uradnikov, je prav natančno razkril javnosti, ki bo imela odslej nekaj pojma, kaj se vse godi pri taki važni upravi. Jako dobro je tudi osvetlil sodne razmere, ki silijo nato, da se mora dati Slovincem lastno nadsodišče. V to svrhu je tudi predlagal resolucijo, da se za Kranjsko, slovensko Štajersko in Koroško ustanovi nadsodišče v Ljubljani.

Poslanec Turk je v svojem govoru omenjal septemberske dogodke ter očitno nezmožnost barona Schwarza, ki jo je ob tej priliki pokazal, zato želi, naj pobere svoja šila in kopita iz dežele kranjske.

Poslanec dr. Eger je nesrečno zavračal očitjanje, da je bil svetnik Einspieler odstavljen od okrajnega sodišča v Ljubljani vsled prizadevanja nemškega „Volksrata“ ter opravičeval imenovanja v sodni službi, kjer so se zapostavljali Slovinci. Pritoževal se je proti bojkotu, ki se je uprizoril proti kranjskim Nemcem ter slikal le-te kot nedolžne ovce, ki nikomur nič žalega ne storijo, ampak si žele mirno živeti z drugo narodnostjo. Preveč srečnega dneva ni imel ta načelnik nemškega „Volksrata!“

Potem je govoril dr. Oražen. Pobijal je krivičen sistem, pod katerim v narodnogospodarskem in v narodnopolitičnem oziru ječi slovenski narod. Vlada nas ponemčuje v šolah, uradih in sploh na vseh kulturnih poljih. Govornik je omenil faktorje, ki podpirajo ta krivični sistem. Opisal je ponemčevanje na meji, zlasti na Štajerskem in Koroškem, kjer so Slovinci na milost in nemilost izročeni Nemcem in vladi. Tukaj naj bi Nemci protestirali proti nasilstvom, katera izvršujejo njih bratje nad Slovinci. V Ljubljani je pa le par šip zažvenketalo, pa že so se vzdignili naši Nemci ter začeli take laži in obrekovanja pisati v nemških listih, da je do neba smrdelo. Vse to je izšlo iz gadje zalege nemškega „Volksrata“, ki v dnu srca sovraži vse, kar je slovenskega. Govornik ne pozna drugih Nemcev na Kranjskem kakor Kočevarje in nekaj veleposestnikov. Vsi drugi so privandranj nemški uradniki in pa renegatje.

Del govora o kranjski hranilnici priobčujemo na drugem mestu.

V svojem govoru se je dr. Oražen dalje pečal z osebo deželnega predsednika barona Schwarza, ki izgleda kot nedolžno jagnje, a je vendar pod njegovim predsedstvom vlada slovenskemu narodu že zadala take krivice kakor dolgo vrsto let ne. Uradništvo pri deželni vladi je v pretežni večini nemško, zlasti navzgor so vodilna mesta vsa v rokah zagrizenih Nemcev. Omenil je par drastičnih slučajev, kako dobro znajo vladni uradniki slovensko ter grajal tudi krivični sistem pri finančnem ravnanju v Ljubljani, kjer se na vso moč protežira nemške uradnike, slovenske pa pošilja na deželo, da opravljajo odijozno delo davčnega vijaka. Koncem govora je pozval deželnega predsednika, da odstopi sam.

Poslanec Gangl je v dolgem in lepem govoru osvetlil idrijske razmere ter stavil več resolucij in sicer, da se dovoli idrijskemu mestu za vzdrževanje realke od l. 1905 do l. 1909 pod-

pora v znesku 40.000 K, da se dovoli prezidavo hiše št. 509, da se razveljavi odlok sedanjega gerenta, ki je svojevoljno odpustil občinskega tajnika, da se napravijo načrti za regulacijo potoka Nikave in da pošlje deželni odbor v Idrijo inženerja, da izdelava regulačni načrt mesta. Sprejeti sta bili samo zadnji dve točki, za ostale so glasovali le narodnonapredni poslanci.

Nato je pral deželni predsednik sebe in svoje odredbe o priliki septemberskih dogodkov in jemal v zaščito kranjsko hranilnico.

Nato pa je nastopil načelnik slovenske ljudske stranke dr. Šušteršič ter zagovarjal barona Schwarza ter hvalil njegovo delovanje v blagor kranjski deželi. Vodja stranke je s tem prišel v nasprotje z oficijelnim glasilom svoje stranke in kolikor mi sodimo, tudi v nasprotje z večino članov S. L. S. Vsaj mi si ne moremo misliti, da bi sploh kak Slovenec mogel odobravati to početje dr. Šušteršiča.

Poslanec baron Schwegel je obsojal bojkot z gospodarskega stališča ter hvalil kranjsko hranilnico, ki je že toliko dobrega storila za kranjsko deželo.

Poslanec dr. Krek je obsojal demonstracije vobče ter bojkot, ki je nekaka nepoštena konkurenca. Vlada izvaja napram Slovincem tudi politični bojkot, zato se ga mora obsojati. Priporočal je organizacijo strank, zlasti tudi narodnonapredne, kajti boj med strankami je koristen, ker politično vzgaja ljudstvo in Slovinci imamo premalo politične vzgoje.

Poslanec Povše priporoča predlog finančnega odseka za najetje deželnega posojila 10 milijonov kron, kar se je soglasno sprejelo.

Volitve v trgovsko in obrtniško zbornico. Izid teh volitev nam ob sklepu lista še ni znan, pričakuje se pa, da zmagajo v malem obrtu klerikalci s štirimi kandidati, kakor so tudi že pred 3 leti zmagali. Zdaj so pravzaprav te volitve vzrok, da se je v naših dnevnikih zopet začel politični boj. Popolnoma nepristransko omenjamo samo, da je narodnonapredna stranka ponudila klerikalni stranki kompromis. Pogajanja med g. Lenarčičem in g. Kobijem kot pooblaščenca obeh strank so se pa vlekla na dolgo in široko, da napredna stranka ni vedela, pri čem da je, klerikalna je pa med tem na tihem pripravljala tla za agitacijo. Kakor pred 3 leti je tudi zdaj mislila s svojim manevrom, da so šli njeni agitatorji takoj za pismonošo, ki je raznašal glasovnice trgovcem in obrtnikom, ter jih pobirali. Letos so jih pa napredni agitatorji po večjih krajih, zlasti v Ljubljani, prehiteli. Če so napredni agitatorji tako ravnali, so le posnemali klerikalce in se nam zdi naravnost smešno, če se „Slovenec“ zdaj v to zaletava. Vemo tudi, da so klerikalni agitatorji pobrali glasovnice pri naprednih obrtnikih brez podpisov in so jih najbrž podpisane predložili volilni komisiji. Obsojati je tako agitacijo z obeh strani, kajti trgovci in obrtniki nimajo pri tem prav nič odločevati in ogromna večina še ne ve, ko odda glasovnico, koga voli, ker se mu še kandidati ne povedo. Toda pomagati se ne da in je pri taki agitaciji res čudno, da zmaga napredna stranka, ki po deželi ni prav nič organizirana. Pomilujemo le trgovce in obrtnike, da ne morejo v svojo najvažnejšo korporacijo svobodno voliti.

Slovanski centrom se je te dni konstituiral v državnem zboru. V njem so slovenski, hrvaški, češki katoliškonarodni in starorusinski poslanci. Za načelnika je izvoljen dr. Ivčević, za prvega podpredsednika dr. Šušteršič in drugo podpredsedniško mesto se prepusti Čehom.

Zaupni shod narodnonapredne stranke se vrši, kakor smo že poročali, dne 2. februarja v Mestnem domu v Ljubljani. „Narodni Dnevnik“ poroča, da se vrši zaupni shod uradno-napredne stranke. Hm, ali je to tiskovna pomota?

September v deželnem zboru. „Slovenca“ jezi, da smo v uvodnem članku zadnje številke pošteno povedali, kaj misli slovenska javnost o nastopu dr. Šušteršiča v obrambo deželnega predsednika. Mi smo govorili le o onem delu dr. Šušteršičevega govora, ki se tega tiče; ostali govor je bil pa umesten in je po sebi

umevno, da so ga poslanci S. L. S. odobrvali, saj ga mi tudi. Da so pa ti poslanci ravno tako obsojali dr. Šušteršiča kakor mi in vsi Slovinci, ve „Slovenec“ dobro. Konec članka je bil pa res, kakor „Slovenec“ pravi, malo predpusten, ampak povedal je v oni točki, ko „Slovenec“ zdrkne pod mizo, bridko resnico. Kaj ne, gospodje kolegi, hudo je, če se ne sme več pisati „Gospod baron, idite v penzijo!“ — pa bi se le rado! Časnikar hudo občuti, če se mu prsti zvežejo.

Zakaj je dr. Šušteršič povišal plače deželnim uradnikom? Dr. Šušteršič je na kmetskih shodih kričal: Uradniki žro, žro in žro, ker je mislil, da bodo potem kmetje šli nad uradnike ter jih podavili. Toda to se ni zgodilo, zato je uradnikom povišal plače, češ, da se bodo uradniki zdaj sami podavili na dobrih plačah. Ta najnovejši „Witz“, ki kroži po Ljubljani, smo izvedeli iz učiteljskih krogov.

„Slovenska ljudska stranka“. Ne strinjamo se s „Slov. Narodom“, da je odrekati klerikalni stranki ta naslov, kajti vsaka stranka si lahko izbere kakršenkoli naslov in se iz njega še ne da sklepati, da je res stranka za vse ljudstvo ali za vse Slovence. Imamo tudi „Deutsche Volkspartei“, v kateri tudi niso vsi Nemci in bi „Slovenec“ prvi protestiral, ko bi se kaj takega reklo.

Javni ljudski shod v Ljubljani je bil pretečeno nedeljo. Dr. T a v č a r je pojasnil nastop narodnonaprednih poslancev proti baronu Schwarzu, kot zastopniku nemškega šovinizma in za Slovence krivičnega vladnega sistema, ki ni sposoben stati na čelu politične uprave dežele Kranjske. Govornik je omenil razpust ljubljanskega veteranskega društva, čigar člani kar umirajo lojalnosti, toda prepovedalo se jim je nositi cesarskega orla v zastavi. Storili so zločin, da so namenili ranjencem v septemberskih dogodkih prispevek 200 K, kar se sliši tako, kakor bi človek ne smel revežev podpirati. S tega stališča torej, da se pokaže nevoljo in ogorčenost radi različnih odredb naše vlade, je bil umesten nastop narodnonaprednih poslancev proti Schwarzu kot deželnemu predsedniku, ne pa proti osebi kot taki. — Deželni poslanec dr. O r a ž e n je omenjal predloge narodnonaprednih poslancev v deželnem zboru, predvsem, da se po l. 1900 nanovo zgrajena poslopja v Ljubljani oproste deželnih doklad, proti kateremu predlogu so pa glasovali poslanci S. L. S., vsled česar je tudi propadel. Tudi predlog glede izboljšanja plač učiteljem se ni razpravljal v zbornici, ker je zaspal v finančnem odseku tudi po krivdi poslancev S. L. S. Sprejet je bil predlog glede utrakviziranja realke. Govornik je nasproti pojasnilu kranjske hranilnice v „Laib. Zeitung“ vzdrževal vse trditve, ki jih je izrekel v deželnem zboru zoper to nemško trdnjavo ter z jako kričečim slučajem dokazal, zakaj mora šparkasa imeti svoj rezervni fond naložen v realitetah zunaj Kranjske. Ker izposojuje na hiše več denarja nego so vredne, jih mora potem sama kupiti, da vsaj nekaj reši. Shod je sprejel resolucijo, v kateri izreka zaupanje narodnonaprednim poslancem in jih pozivlja, da nadaljujejo neizprosni boj proti nemškonacionalnemu vladnemu sistemu. V drugi resoluciji se izreka obžalovanje, da je S. L. S. nastopila proti davčnim olajšavam za ljubljanske hišne posestnike in da je ista stranka onemogočila rešitev perečega vprašanja regulacije učiteljskih plač.

Samoslovenske ulične napise dobi v kratkem bela Ljubljana. Prva pošiljatev uličnih tabel je ta teden dospela v Ljubljano in se prično najbrž prihodnji teden nabijati.

V mestni hranilnici ljubljanski je odstopil ravnatelj g. A. Svetek. Odstopil je tudi predsednik g. notar Plantan, ki pa bo najbrž preklical svoj odstop. Šele pred kratkim voljeni odbornik dr. O r a ž e n je v zadnji seji odložil odborništvu.

Dva velika oratorijska koncerta „Glasbene Matice“. Zvesta dosedanjam tradicijam priredi „Glasbena Matica“ dne 3. in 4. februarja v veliki dvorani hotela Union dva velika oratorijska koncerta. Izvajal se bode obakrat svetovnoslavni Perosijev oratorij „Rojstvo Izveličar-

jevo“, za štiri soliste, mešan zbor in veliki orkester. Vseh sodelujočih bode 240. Don Lorenzo Perosi, mlad laški duhovnik, je najznamenitejši izmed modernih oratorijskih komponistov. Njegovo najslavnije delo je baš Rojstvo. Izvajalo se je po mnogih mestih že z največjim vspehom, toda v Avstriji ga bode izvajala „Glasbena Matica“ prva. Držeč se strogo evangeljskega poročila, predočuje nam slavni umetnik božanski dogodek včlovečenja Kristusovega z nepopisno prisrčnostjo, pobožnostjo in navdušenostjo. Očividci pripovedujejo, ko se je izvajal oratorij v Vidmu na Laškem, da je občinstvo kar glasno ihtelo notranje ginjenosti. Skladba stoji sicer na vrhuncu glasbene umetnosti, ali vendar je lahko umljiva, ker je mojster Perosi znal poseči v globočine čutečega človeškega srca. Velik glasbeni užitek bodo torej imeli ne samo visoki glasbeniki, ampak vsakdo, čegar čustvovanje je dostopno blaženstvu prisrčne glasbe. Pripovedovalec (bariton) pripoveduje dogodek po svetem pismu. Nastopa Marija (sopran) in angel (tenor). Kjerkoli nanese besede, uporabi jih umetnik v prekrasne slike izražene od pevskega zbora, orkestra ali solistov, tako da tvori vse skupaj eno samo divno — krasno zaokroženo celoto. Ni torej nič takozvanih samostojnih arij solistov in samostojnih zborovih nastopov. In to je ravno najznamenitejša posebnost tega umotvora. „Glasbena Matica“ se ni strašila velikanskih stroškov, da le omogoči Slovincem redki glasbeni užitek, ki se ga more imeti prav malo kje in malo kdaj. Na nas Slovincih pa je, da pridemo v kar največjem številu, da podpremo vzvišeno kulturno stremljenje „Glasbene Matice“ in se enkrat v polni meri navzijemo glasbenih krasot prve vrste. Sedeži za vsak večer po 2, 3, 4, 5 in 6 K, stojišča po 1 K 20 v., za dijake po 60 vin. se dobivajo pri gospej Češarkovi v Šelenburgovih ulicah. Želeti je, da bi si slavno občinstvo sedeže preskrbelo pred koncertom. Ukrenilo se je, da bodo na desni in levi strani balkona v sredini, kjer so, kakor so izkušnje dokazale, najugodnejši prostori, ti prostori najdražji. Oratorij je v dveh delih in se bodeta oba dela vsak večer v celoti izvajala.

Vseslovanski ženski kongres. Poljsko žensko društvo v Varšavi je sklenilo prirediti tekom tekočega leta vseslovanski ženski kongres v Krakovu. V to svrhu se obrne na vsa druga slovanska ženska društva, da se dogovori o času in o dnevnem redu tega shoda.

Društvo slovenskih književnikov in časnikarjev je imelo dne 28. t. m. svoj občni zbor. Predsedoval je podpredsednik g. Malovrh, ki je v prvi vrsti povdarjal prireditve VIII. slovanskega časnikarskega kongresa, čigar aranžma je društvo prevzelo. Glede tega kongresa ima največ zaslug društveni tajnik gosp. Rasto Pustoslavšek. Iz tajnikovega poročila povzamemo, da je društvo založilo Trubarjevo sliko, katere se je pa doslej malo prodalo. Podpredsednik je stavil nekaj nasvetov, da bi se slika bolje razpečala, ki so se tudi vsi sprejeli. Blagajnik g. Beg je poročal o premoženjskem stanju. Dohodkov je bilo v pretečenem letu 2820 K 14 vin. in izdatkov 705 K, torej je prebitka 2115 K 14 v. Društvena imovina znaša 9228 K 10 v. K dohodkom je lansko leto največ prispeval g. Jelačin, ki je daroval od dobička prodanih kavinih surogatov 400 kron. Tajniku in blagajniku se je izrekla zahvala občnega zbora. Glede volitve novega odbora se je sprejel predlog, da se skliče v kratkem izredni občni zbor, ki bo sklepal o izpremambi pravil in da do takrat obdrži sedanji odbor še svoje funkcije.

Narodna delavska organizacija je priredila v nedeljo javen shod v Šiški, katerega so pa socijalni demokrati razbili, ker se ni pustilo, da bi se volil predsednik shodu, ampak je predsednik N. D. O. Ribnikar hotel biti tudi predsednik shoda, ker je bil ta shod za člane in somišljenike. Ker se je shod kot javen napovedal, naj bi se pustilo tudi voliti, o tem nič ne rečemo. Pač pa se zgražamo, da so socijalni demokratje dejansko napadli Ribnikarja in „Narodovega“ poročevalca ter ju ranili menda

z nožem. Kako pa najbolj dostojna stranka to zagovarja?

Šišenska podružnica N. D. O. se je ustanovila v nedeljo in izvolil pripravljalni odbor.

IV. planinski ples priredi slovensko planinsko društvo v vseh prostorih Narodnega doma v Ljubljani v pondeljek dne 1. februarja 1909. V sokolovi dvorani: planinska veselica v Aljaževem domu. I. orkester „Slovenske Filharmonije“. V veliki dvorani: glavno plesišče. II. orkester „Slovenske Filharmonije“. Paviljoni za okrepčila. V mali dvorani: Siesta, gostilna, kavarna, Ljubljanski sekstet. Obleka turistijska, narodna ali promenadna. Vstopnina za člane 1 K, za nečlane 2 K. Začetek ob osmi uri zvečer.

Slovensko planinsko društvo opozarja svoje člane in prijatelje in vse cenjeno občinstvo na svoj IV. planinski ples, ki se vrši v Ljubljani dne 1. februarja v Narodnem domu. Društvo izvrši dekoracije za planinski ples kar najskrbnejše, preskrbi 3 godbe, namreč dva orkestra Slovenske filharmonije in ljubljanski sekstet in bode tudi v lastni režiji skrbelo za vsestransko pogostitev. Ker so torej izdatki jako znatni in ker so dohodki plesa namenjeni za pokritje stroškov, ki jih ima društvo ob izvrševanju svojih tudi v narodnem oziru tako važnih planinskih naprav, posebno za povečanje Triglavske kočee na Kredarici, je pričakovati, da bo udeležba pri letošnjem planinskem plesu kar največja in da se s tem podpira društvo, ki je za slovenske pokrajine in za njih narodni značaj že toliko storilo.

I. veliki ples narodnega delavstva, ki ga priredi N. D. O., se vrši 20. februarja v gornjih prostorih Narodnega doma v Ljubljani.

Veteransko društvo v Ljubljani razpuščeno! Vlada je razpustila ljubljanski veteranski kor z motivacijo, da se ne strinja s pravili društva, ko je podarilo 200 K za spomenik Lundru in Adamiču in za žrtve izgredov. Obenem je vlada ustavila podpore, ki so jih dobivali bolni člani, vdove in sirote. Torej niti kot podporno društvo ni moglo društvo obstati. Društvo je imelo 23.000 K premoženja in kaj bo z njim vlada ukrenila, še ni znano. Kaj je vse pri nas mogoče!

Sokol v Bohinjski Bistrici bo imel svoj ustanovni občni zbor dne 31. t. m. v gostilni g. M. Groboteka. Malo čudno se nam je zdelo, ko smo slišali to vest, ker je Boh. Bistrica domena deželnega poslanca župnika Pibra in je tam razen dveh ali treh vnetih naprednjakov vse tako, kakor župnik Piber hoče.

Nemško veteransko društvo v Kranju moramo nazivati to društvo, ker je pri zadnjem občnem zboru sklenilo s 24 proti 18 glasovom, da ostane nemški poveljni jezik.

„Krvava noč v Ljubljani“. To igro, katero je spisal očividec dogodkov 20. septembra, bo priredilo društvo „Adamič Lunder“, ki se je ustanovilo v Klevelandu, na odru. Kakor piše „Glas Naroda“, bodo nastopile v nji znane osebe kakor dr. Tavčar, gospa dr. Tavčarjeva, dr. Triller, Ivan Hribar, dr. Oražen, dr. Kokalj, poročnik Majer in drugi. Amerikanci se zelo zanimajo za staro domovino in se jim je posebno po krvavih dogodkih 20. septembra ljubezen do domovine jako pojavila. Samo za žrtve so nabrali 2465 K, veliko je pa dobila tudi družba sv. Cirila in Metoda. Tudi mi bi se morali bolj zanimati zanje, o čemer smo pisali zdaj v dveh člankih.

Zimski šport v Bohinjski Bistrici se čimdalje lepše razvija. Vsako nedeljo je več ljubiteljev tega športa gori. Pretečeno nedeljo je bilo okrog 300 ljudi, da so imeli vsi hoteli dovolj gostov. Tržačanom, ki so seveda še nevajeni zimskega športa, se bo Bistrica jako priljubila in postala zanje to, kar je Dunajčanom Semmering. O novem sankališču se splošno čuje samo pohvala in si je deželna zveza za tujski promet res stekla velike zasluge, da je zgradila to sankališče.

Javna zastavljalnica. Mestni občinski svet ljubljanski je v svoji zadnji seji sklenil ustanoviti mestno zastavljalnico, ker je tako opustila Kranjska hranilnica. S tem je zabranjeno, da bi kak zasebnik izkoriščeval zastavljalnico, kar z veseljem pozdravljamo.

Književnost.

Avstro-ogrska nagodba. Spisal dr. Ivan Zabukovšek. Cena 60 h, po pošti 70 h. V komisijski založbi knjigarne L. Schwentner v Ljubljani. Brošura razpravlja o zgodovinskem postanku današnjega dualizma, o razvoju ustavnih razmer v državi od leta 1848 do l. 1867 in razlaga temelj dualizma iz l. 1867 na podlagi dotičnih ustavnih zakonov. Obširno razjasnuje vse točke, ki so skupne obema državnima polovicama ter jih tudi kritično razpravlja. Brošuro toplo priporočamo, saj se v našem političnem življenju itak premalo ozira na nagodbo, pri kateri smo Slovenci kot mejaši Ogrske precej interesirani. O bistvu nagodbe bi se moral poučiti vsak izobraženec in ravno v tej knjižici ima najlepšo priliko.

Raznoterosti.

Smrt bosanskega vstaša. V Hercegovini je na svojem posestvu Pusto polje pri Zacki dne 20. t. m. v visoki starosti umrl vojvoda Bogdan Zimonjič. Svoj čas je bil umrl slaven vstaški vodja in so ga vsled junaštva v turških bojih slavili kot narodnega junaka. Po okupaciji je postal zvest privrženec avstrijsko-ogrske vlade in vžival dostojanstvo arhimandrita. Od sinov je eden metropolit v Mostaru in drugi okrajni predstojnik v Visokem. Šef deželne vlade in civilni adlatus sta rodbini izrekla sožalje.

O razširjanju človeškega rodu je prinesel neki angleški časopis sledeče zanimive podatke: Število na svetu živečih ljudi znaša najmanj 1.450.000.000. V Aziji jih živi 800.000.000; zelo gosti so naseljeni, tako da jih pride povprečno 120 na angl. štirjaško miljo. V Evropi prebiva 320.000.000 ljudi, približno 100 na štirjaško miljo. Afrika ima približno 210.000.000, Amerika pa le 110.000.000 prebivalcev, Na velikih in malih otokih živi približno 10.000.000

ljudi. Število zamorcev je v razmerju z belim kakor 5 : 3. 700.000.000 je rumenih in rujavih. Izmed vsega človeškega rodu jih je približno 500.000.000 popolnoma oblečenih, 250.000.000 jih živi popolnoma nagih, a 700.000.000 oblači le srednji del telesa. 500 milijonov jih živi v hišah, 700 milijonov v kočah in brlogih, a ostalih 250 milijonov sploh nima stalne strehe.

Princ išče nevesto. V „N. W. Tagblattu“ je bila priobčena anonsa, v kateri išče neki princ (kraljeva visokost) nevesto v bogati patrijejski rodbini, kateri jamči, da dobi naslov princezinja. Za doto zahteva najmanj 30 milijonov.

Stava v srajci. Štiriinidesetletni delavec Andrej Takoč v Leteny na Ogrskem je stavil s prijatelji za 10 K, da bo pretekel pot v Veliko Kanižo in nazaj — daljava je 40 km — bos in v sami srajci pri hudem zimskem mrazu. To je tudi storil, toda ko se je vrnil, je dobil hudo mrzlico in postal nezavesten. Prepeljali so ga v bolnico, toda zdravniki so mnenja, da bo težko ostal pri življenju.

Avtomatična (samostrojna) kosa. Delavsko vprašanje na kmetih je postalo od leta do leta bolj pereče. Naše ljudstvo ne najde na svoji zemlji več utehe za svoje potrebe, raditega beži od doma v Ameriko, v tovarne in rudokope. Vsled tega izseljevanja kmetijskega ljudstva se je kmečko delo silno podražilo. Najbolj se ta draginja in pomanjkanje delavcev čuti ob času košnje. Kosci stavijo za svoje delo čimdalje večje zahteve tako glede plače kakor glede hrane in še težko jih je dobiti s prošnjami in obljubami. Da se tem težkočam vsaj nekoliko pride v okom, namenil sem izumiti mehanično ročno koso, kar se mi je tudi posrečilo. Moja samostrojna kosa opravi za tri krepke kosce. Da pokosiš ž njo sam v enem dnevu toliko kakor trije dobro plačani delavci, ni treba niti da si krepak možak, celo ženske jo z lahkoto obvladajo. S to koso moreš kositi tudi v bregu in med drevjem. Strošek kose je v razmerju njene sposobnosti tako majhen, da se ti vže v prvem letu izplača. Kosa te bode stala z vso pripravo vred po velikosti večja ali manjša 50—80 K. Da pa bode kosa v svojem času na razpolago, sklenil sem v naprej nabrati za njo primerno število naročnikov. Po tem številu se bode ravnalo pri izdelovanju kose, ker si nočem nakladati prevelike zaloge. Kdor želi toraj koso imeti, naj se oglasi za njo in se zaveže koso sprejeti, ako bode služila svojemu namenu. Predplačil se ne zahteva. Za naročbo zadostuje navadna dopisnica pod naslovom: „Kosa“, poste restante Begunje, Gorenjsko.

Posojilnica v Radovljici

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

s podružnico na Jesenicah

Denarni promet v letu 1907: kron 5.500.000

Rezerv. zaklada iznaša: kron 82.000

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje

po 4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5 1/4 % ali z 1 % amortizacijo, na menice pa po 6 %.

Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Urادuje se v centrali in v podružnici vsak dan od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 6. ure popoldne izvzemši nedelje popoldne.

Poštno-hraniln. račun centrale št. 45.867. Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

Trgovina s špeci-
rijskim blagom

Trgovina z moko in
deželnimi pridelki

A. Šarabon, Ljubljana

priporoča svojo novourejeno **glavno zalogo rudninske vode.**

Velika pražarna za
kavo, mlin za dišave
z električnim obratom.

Točna in solidna postrežba!

Na drobno in debelo!

Zaloga brinja in sliv
za žganjekuho

FR. ŠEVČIK

puškar

v Ljubljani, Židovske ulice št. 7.

Priporoča svojo veliko zalogo najboljših pušk
in samokresov najnovejšega sistema, kakor
tudi municijo in vse druge lovske pri-
prave po najnižjih cenah.

Popravila se točno izvršujejo.

Cenik na zahtevo zastoj.

Zvezdno!

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ustanovljena
leta 1882

v Ljubljani

Ustanovljena
leta 1882

Podrejena skoncaciji „Zveze slov. zadrug“ v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatinovih ulic

obrestuje hranilne vloge po

Poštno-hraniln. urada
št. 828.406.

4 1/2 %

Telefon št. 185.

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8. do 12. in od 3. do 4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom hranilničnega urada.

Stanje hranilnih vlog
K 12,434.933-24

Upravno premoženje kmetske
posojilnice 31. dec. 1907
K 12,888.795-43

Denarni promet
K 59,197.246-20

Varnost hranilnih vlog je tudi zajamčena po zadrušnjakih.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4% z 1 1/2% na amortizacijo ali pa po 5 1/4% brez amortizacije; na
menice po 6%. Posojilnica pa sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice

Največja izbira izgotovljene obleke
za gospode, dame in otroke.

Veronika Kenda

Ljubljana, Dunajska cesta 20

Zaloga papirja,
pisalnih in risalnih potrebščin

Glavna zaloga

š. Slatnarjevih zvezkov

Anton Turk

knjigovez in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti
priporoča:

Ravnokar na novo izšli knjigi:

Pariški zlatar.

Povest iz dobe kralja Ljudvika XIV.
92 strani. Zbarvano podobo. Cena 60 v.
Po pošti 70 vin. Dobiva se tudi v vseh
slovenskih knjigarnah.

Iz dobe punta in bojev.

Dogodki iz okupacije Hercegovine.
Cena 60 vinarjev.

Julija Štor

v Prešernovih ulicah št. 5.
poleg Mestne huanilnice

Največja zaloga

moških, ženskih in otroških čevljev
iz najboljših tovarov, domačih in tujih.
Turistom priporoča pristne gojserske gorske čevlje

Zmerne cene.

Solidna postrežba.

Podružnica v Spljetu

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Celovcu

Delniška glavnica:

2.000.000 K

v Ljubljani

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po 4 1/2 %

Res. fond:

200.000 K

Rentni davek pla-
čuje banka sama.

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev „Hotelske družbe z o. z. Triglav“
po K 500.—, 1.000.—, 5.000.— in 10.000.—.

Rentni davek pla-
čuje banka sama.

Ustanovljena l. 1854

Prva domača slovenska pivovarna

Telefon št. 210

G. AUERjevih dedičev, Ljubljana

Wolfove
ul. št. 12

priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje izborno

marčno pivo v sodih in steklenicah.